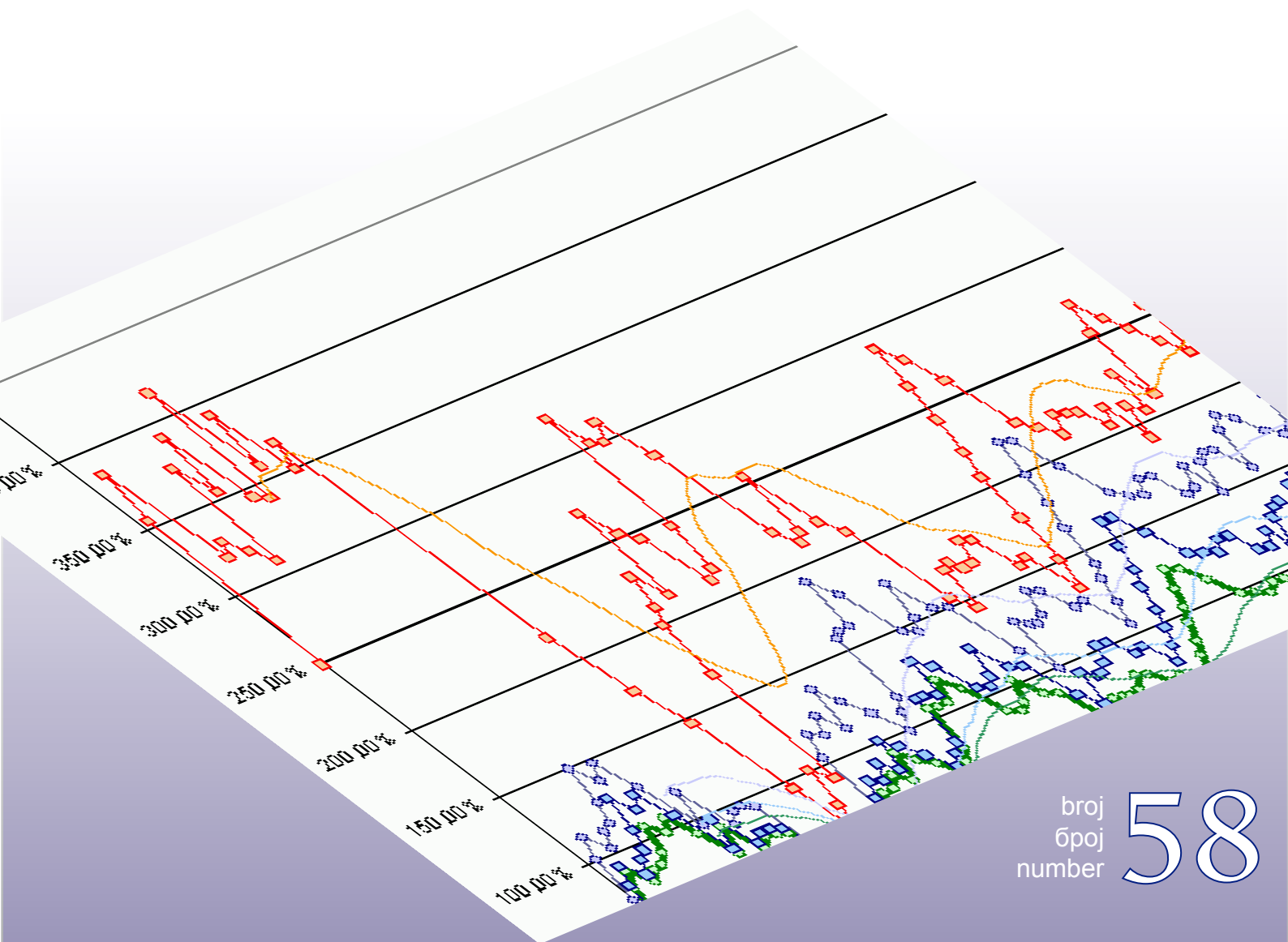

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Bilten

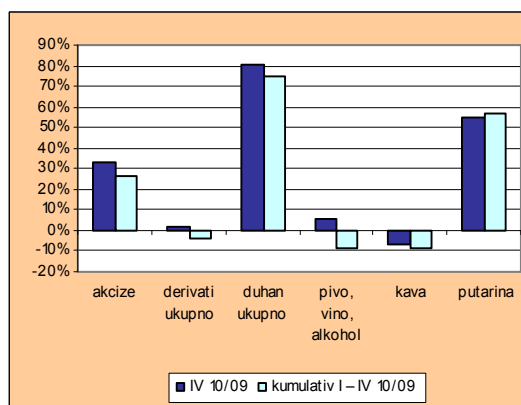
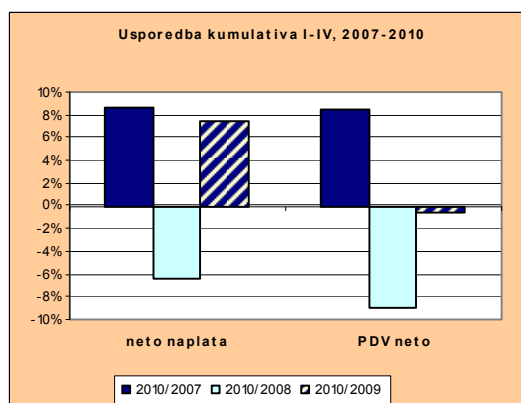
broj
број
number

58

Uz ovaj broj

Prema preliminarnom izvještaju UNO naplata prihoda u prva četiri mjeseca u odnosu na isto razdoblje 2009. je veća za 6,03%. Rast naplaćenih prihoda od neizravnih poreza u travnju 2010. u odnosu na travanj 2009. iznosio je 12,58%. U ukupne neizravne poreze u 2010.g. uključeni su i prihodi od dodatne putarine. U prošlom broju smo naglasili da je potreban veliki oprez kod ocjene da li je BiH na putu oporavka. Nije dovoljno usporediti tekuće razdoblje sa istim razdobljem 2009.godine, nego i sa godinama normalne ekonomske aktivnosti i fiskalnih suficita. S obzirom da nije bilo promjena u politici PDV usporedbe naplate neto PDV-a u razdoblju I-IV 2007-2009 su najpouzdanije za ocjenu tempa oporavka ekonomije BiH. Može se zaključiti da je tekuća naplata neto PDV-a iznad naplate u prva četiri mjeseca 2007.g., ali je još uvijek značajno ispod naplate u 2008.g. Porast naplate ukupnih neizravnih poreza u odnosu na 2007.g. nije mnogo viši od porasta neto PDV-a iz razloga što su efekti primjene novog Zakona o trošarinama (tj. prihodi od trošarina na duhan i dodatna putarina) djelimično neutralizirani odlaganjem primjene Sporazuma sa EU do 1.7.2008., što je donijelo veće prihode u 2007. i prvoj polovici 2008, a time i povećalo osnovicu kod usporedbe sa 2010.godinom.

dr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja

Sadržaj:

Upravljanje poreznim upravama: uloga upravnih odbora - II dio	2
Pregled vanjskotrgovinske razmjene: siječanj – ožujak 2010	7
Reforma javne uprave, pregled, efekti – I dio	11
Preliminarni konsolidirani izvještaji: BiH, entiteti, JR, I-IV 2010	16
Preliminarni konsolidirani izvještaj za BiH, I-III 2010	17
Konsolidovani izvještaji: Županije	18

tehnička obrada : Sulejman Hasanović, IT suradnik
prijevod : Edin Smailhodžić

Upravljanje poreznim upravama: uloga upravnih odbora - II dio

(piše: dr.sc. Dinka Antić)

1. Upravni odbor Uprave za neizravno oporezivanje

1.1. Nastanak

Reforma u području neizravnih poreza, koja je okončana uvođenjem PDV-a, zbog svoje obimnosti, složenosti i političke osjetljivosti, odvijala se postupno, u nekoliko faza, u razdoblju 2003-2006.g.. Reforma je imala nekoliko ključnih aspekata. Prije uvođenja PDV-a bilo je potrebno izvršiti cjelovitu reformu fiskalnog sustava koja je uključila:

- *politički aspekt*: prijenos ustavnih nadležnosti za politiku neizravnih poreza sa entiteta na državu,
- *upravljačko-operativni aspekt*: spajanje carinskih administracija i uspostavu sustava neizravnog oporezivanja na razini države, kojeg čine Uprava za neizravno oporezivanje – UNO (operativna razina) i Upravni odbor UNO (upravljačka razina),
- *fiskalni aspekt*: uspostavu nove fiskalne arhitekture, sustava prikupljanja neizravnih poreza (jedinствени račun UNO) i odlučivanja o formuli za njihovu raspodjelu na centralne vlade (BiH, entiteti, Brčko Distrikt).

Reforma u oblasti neizravnih poreza započela je osnutkom Komisije za neizravnu poreznu politiku, početkom 2003.g. Uvođenje PDV-a na razini države je zahtijevalo prethodno ispunjavanje značajnih preduvjeta. Prema Daytonskom sporazumu fiskalne ovlasti nisu dodijeljene centralnoj razini, što po automatizmu razumijeva da su entiteti imali isključive fiskalne nadležnosti. Prvi preduvjet za reformu sustava neizravnog oporezivanja razumijevao je prijenos nadležnosti za neizravne poreze sa entiteta na državnu razinu. U načelu postojala je politička suglasnost entiteta da se politika neizravnog oporezivanja centralizira. Komisija BiH za neizravnu poreznu politiku¹ formirana je odlukom Visokog predstavnika. Prema Odluci postavljena su dva sljedeća cilja fiskalne reforme:

- ujedinjenje carinskog sustava, kako bi se zaustavilo dupliranje poslova i prijave,
- uvođenje PDV-a na državnoj razini, da bi sustav oporezivanja postao efikasniji i da bi se stvorili uvjeti za porezno rasterećenje obveznika.

Komisija je bila odgovorna za izradu nacрта potrebnih zakona ili dopuna postojećih, a koji su se odnosili na spajanje carinskih administracija, uvođenje PDV-a, izradu formule raspodjele prihoda i uspostavu Uprave za neizravno oporezivanje (UNO). Jedinствена UNO, vodeći se principima efikasnosti, profesionalnosti, transparentnosti, treba da radi u cilju unapređenja makroekonomske stabilnosti i u pravcu integriranja BiH u EU i Svjetsku trgovinsku organizaciju (WTO)². Komisiju su činili ministri financija BiH i entiteta, tri stručnjaka iz oblasti neizravnog oporezivanja, dok je sedmog člana imenovao Visoki predstavnik. Iz sastava komisije očigledno je da je ona prethodnik Upravnog odbora UNO. Sredinom 2003.g. donesen je Prijelazni zakon o spajanju carinskih uprava i osnutku UNO³. UNO je nastala spajanjem carinskih uprava entiteta i carinske službe Distrikta. U prvoj fazi nastanka UNO je predstavljala jedinstvenu carinsku administraciju. UNO je samostalna upravna organizacija, kojom rukovodi direktor, koji je za svoj rad odgovarao prijelaznom Upravnom odboru i Vijeću ministara. Prijelazni zakon imao je prednost u odnosu na entitetske propise iz sfere koju pokriva UNO.

¹ Odluka o uspostavi Komisije za neizravnu poreznu politiku („Službeni glasnik BiH“, broj 4/03).

² Ibid. Aneks A

³ „Službeni glasnik BiH“ broj 18, 1. jula 2003.g.

Formalni prijenos nadležnosti na polju neizravnog oporezivanja desio se koncem 2003.g. Narodna skupština Republike Srpske je 30. listopada 2003.g. donijela zaključke kojima se⁴:

- daje suglasnost da se nadležnosti iz oblasti politike neizravnog oporezivanja prenesu na Parlamentarnu skupštinu, kako bi se usvojio Zakon o sustavu neizravnog oporezivanja,
- daje ovlast Vladi RS da potpiše sa FBiH Sporazum o prijenosu nadležnosti.

Parlament FBiH je 3. prosinca 2003.g donio odluku kojom se daje suglasnost na Sporazum o prijenosu nadležnosti u oblasti neizravnog oporezivanja između FBiH i RS, i ovlašćuje Vlada FBiH da potpiše sporazum⁵. Koncem prosinca 2003.g. donesen je Zakon o sustavu neizravnog oporezivanja kojim se "upostavlja institucionalni i organizacijski osnov za jedinstveni sustav neizravnog oporezivanja u BiH"⁶, kako bi se podržala makroekonomska stabilnost i fiskalna održivost. Zakonom se osigurava jedinstvena politika neizravnih poreza, jedinstveno provođenje politike i jedinstvena naplata neizravnih poreza u BiH, te uspostavlja jedinstvena institucionalna struktura: operativni dio - Uprava za neizravno oporezivanje i upravljački dio - Upravni odbor UNO. Specifičnost novoformirane institucije nalazi se u tome da UNO, iako formirana na razini države i financirana iz a institucija BiH, predstavlja agenta razina vlasti u BiH, koji u njihovo ime prikuplja neizravne poreze u BiH.

1.2. Sastav i nadležnosti

Od 1.7.2008. Odbor se sastoji od šest članova: ministara financija BiH, FBiH i RS, koji djeluju *ex officio*, i tri eksperta iz oblasti neizravnih poreza⁷. Pored toga, funkciju promatrača u Odboru imaju direktor UNO, predstavnik Centralne banke i Distrikta Brčko.

Osnovne nadležnosti Upravnog odbora UNO možemo svrstati u nekoliko kategorija:

- kreiranje politike neizravnih poreza
- vođenje politike raspodjele neizravnih poreza
- operativne nadležnosti.

UO UNO je nadležan za utvrđivanje prijedloga politike o neizravnom oporezivanju i za njeno sprovođenje na cijeloj teritoriji BiH, kao i za pripremu i pokretanje zakonskih propisa iz te oblasti, koji se odnose na porezne stope i strukturu stopa. Odbor donosi podzakonska akta potrebna za implementaciju propisa iz sfere neizravnih poreza.

UO je nadležan i za donošenje odluka u vezi raspodjele prihoda od neizravnih poreza. Ministri financija imaju pravo veta, ovisno o vrsti neizravnog poreza na koju se izmjene zakona odnose. Način donošenja odluka u UO UNO je sljedeći:

- U slučaju donošenja odluka o uspostavi ili izmjeni uvoznih i izvoznih pristojbi potrebna je prosta većina glasova članova Odbora uključujući i glas ministra financija i trezora BiH;
- U slučaju donošenja odluka o ostalim neizravnim porezima, uključujući i stope i strukture poreza, potrebna je prosta većina glasova članova Odbora uključujući i glasove ministara financija Republike Srpske i Federacije;
- U slučaju donošenja odluka o raspodjeli prihoda od neizravnih poreza potrebna je prosta većina glasova članova Odbora uključujući i glasove sva tri ministra financija.

⁴ „Službeni glasnik RS“ broj 95, 20. studenog 2003.g.

⁵ „Službene novine FBiH“ broj 64, 19.12.2003.

⁶ „Službeni glasnik BiH“ broj 44, 31. prosinca 2003.g.

⁷ U prve četiri godine Odbor je imao sedam članova. Funkciju predsjedavajućeg u tom prijelaznom razdoblju vršio je stranac (dodatni član Odbora).

U operativnom domenu UO je nadležan za definiranje strateških ciljeva i ocjenu efikasnosti UNO u postizanju ciljeva. UO odobrava prijedlog a UNO, godišnji plan rada i Pravilnik o unutaranoj sustavizaciji i organizaciji, na prijedlog direktora UNO.

2. Komparacija sa modelima upravnih odbora u svijetu

Poredeći model upravnog odbora u BiH sa modelima u drugim zemljama⁸ uočavaju se značajne razlike:

- UO UNO ima najšire nadležnosti u odnosu na sve postojeće upravne odbore, budući da je uključen u kreiranje politike neizravnih poreza i politike njihove raspodjele;
- Operativne nadležnosti nad radom poreznih uprava kod ostalih odbora u svijetu su šire nego kod UO UNO, budući da se odborima daje upravljačka ili savjetodavna uloga kod definiranja strateških ciljeva, misije i vizije, strategije ljudskih resursa, imenovanja ključnih menadžera, strategije prema obveznicima ili u pogledu interne revizije rada uprave. Operativne nadležnosti upravnih odbora, koje se odnose na npr. operativno i strateško planiranje, su preciznije definirane;
- Zadaci organizacijskih jedinica (komiteta, odbora) koji djeluju kao tehnička potpora radu upravnih odbora u drugim državama više su fokusirani na nadzor primjene suvremenih principa funkcioniranja poreznih uprava (npr. efikasnost rada, odgovornost za korištenje resursa, odnos prema zaposlenima i obveznicima) i osiguranje poštivanja temeljnih društvenih ciljeva (etika, nepristrasnost, borba protiv korupcije, borba za očuvanje životnog okoliša i dr.). Fokus aktivnosti organizacijskih jedinica UO UNO se značajno razlikuje, što je i razumljivo ako se uzme u obzir osnovna zadaća UO UNO – kreiranje politike neizravnih poreza u BiH u funkciji osiguranja makroekonomske stabilnosti.
- Model upravnog odbora u BiH je specifičan i zbog isključive uloge UO UNO u alokaciji prihoda od neizravnih poreza. U drugim složenim zemljama formule alokacije prihoda se utvrđuju federalnim zakonom ili se dogovaraju između razina vlada u sklopu mehanizama fiskalne koordinacije (formalnih ili neformalnih). Nasuprot tome, u BiH su zakonom propisane velike ovlasti ministara financija države i entiteta, koji *de facto* u ime razine vlade koju zastupaju u okviru UO UNO odlučuju o politici neizravnih poreza u BiH.

Očigledno je da su kreatori reforme neizravnih poreza prilikom definiranja nadležnosti i ustrojstva težište stavili na politiku neizravnih poreza u složenom fiskalnom sustavu BiH, a manje na operativne aspekte. Prevala političkog fokusa u odnosu na operativni je rezultat postojećeg složenog ustavno-političkog ustrojstva BiH, koji se odrazio i na fiskalni sustav. Startna pozicija visoko decentralizirane BiH je nužno odredila da ključne ekonomske i fiskalne reforme, koje imaju za cilj stvaranje jedinstvenog ekonomskog prostora i ostvarenja makroekonomske stabilnosti, idu u pravcu veće centralizacije. Premošćavanje složenih fiskalnih odnosa u BiH izvršeno je propisivanjem složene procedure donošenja propisa iz sfere neizravnih poreza, koji uključuju i očitovanje komisija za i financije entitetskih parlamenata, a po potrebi i samih parlamenata. Za razliku od BiH ostale složene zemlje nemaju takve probleme budući da su u segmentu porezne politike i prikupljanja i raspodjele poreza u većem stupnju centralizirane, što pokazuje struktura poreznih prihoda u korist centralne (federalne) vlade. Na koncu, može se zaključiti sljedeće: **Model UO UNO je specifičan političko-upravljački model, za razliku od dva postojeća modela u svijetu (menadžerski i savjetodavni). Ova temeljna razlika implicira iz zakonom dodijeljenih nadležnosti.**

3. Model UO UNO u svjetlu teorije i prakse fiskalnog federalizma

Imajući u vidu složenu ustavno-političku strukturu BiH, složene zemlje asimetrične ustavne strukture sa više razina vlasti, nije iznenađenje da su se kreatori reforme neizravnih poreza

⁸ Više o modelima upravnih odbora poreznih uprava je dano u prvom dijelu rada u Biltenu br. 57

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba
Sarajevo:Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

odlučili za neuobičajen model upravnog odbora poreznih uprava, čije temeljne karakteristike korespondiraju sa temeljnim postavkama modela izvršnog federalizma.

U teoriji fiskalnog federalizma forma fiskalnog federalizma kojeg karakterizira dominacija izvršne vlasti u međuvladinim fiskalnim odnosima u odnosu na zakonodavnu vlast naziva se izvršnim federalizmom (engl. *executive federalism*). Izvršni federalizam predstavlja proces u kojem međuvladine odnose definiraju i izvršavaju izvršne agencije federalne vlade i regionalnih vlada, na političkoj i administrativnoj razini.

Primjer izvršnog federalizma možemo naći u Kanadi. Pošto provincije nisu predstavljene u državnom parlamentu (kao što su npr. njemačke pokrajine – *Länder* u njemačkom *Bundesrat-u*) pregovori između razina uprave vode se na razini predsjednika vlade i regionalnih premijera ili ministara financija. I pored određenih nedostataka primjena modela izvršnog federalizma u Kanadi pokazala je velike prednosti ovog pragmatičnog modela fiskalne koordinacije u jednoj složenoj zemlji. Izvršni federalizam u Kanadi karakterizira niska razina transparentnosti i uključenosti javnosti u pregovore. Zbog nedostatka povjerenja između razina vlada pregovori su dugi i iscrpljujući, što proces dogovaranja razina uprave čini složenim i sporim. I pored brojnih nedostataka koncept izvršnog federalizma u Kanadi je proizveo i određene pozitivne efekte. Velika i složena zemlja, etnički duboko podijeljena, je uspjela na taj način postići sporazume o bitnim reformama. Smanjene su barijere mobilnosti stanovništva unutar zemlje, čime su stvorene jednake prilike za život i rad. Izvršni federalizam u Kanadi, iako u biti rigidan, bio je dovoljno fleksibilan da pomiri dvije, na prvi pogled oprečne pozicije, da se jača autonomija provincija uz istovremeno jačanje centralne vlade (federalne države). Prevedeno na iskustva Kanade, izvršni federalizam je omogućio veću fiskalnu autonomiju provinciji Kvebek, ali i dodjelu fiskalnih nadležnosti centralnoj vladi za realizaciju nacionalnih ciljeva. Time je dan doprinos razvitku federacije u cjelini. Izvršni federalizam je ostavio dovoljno prostora i fleksibilnosti federaciji da djeluje u pravcu ostvarenja nacionalnih ciljeva, dok su provincije sudjelovale u kreiranju programa i politika, koje su u funkciji realizacije nacionalnih politika i interesa Kanade kao zemlje.

Sastav upravljačkog odbora kanadske uprave prihoda u kojem su zastupljene sve teritorijalne jedinice srednje razine uprave rezultat je dugogodišnje evolucije federalizma u Kanadi. Poredeći sa Kanadom reforme u fiskalnoj oblasti u BiH su započete relativno skoro, prije sedam godina, s ciljem sprovođenja strukturualnih ekonomskih reformi i uvođenja poreza na dodanu vrijednost (PDV). Implementacija PDV je zahtijevala uspostavu centralizirane političke i operativne strukture, ali i definiranje novog sustava raspodjele prihoda. Budući da su ustavom fiskalne nadležnosti dane entitetima prijenos nadležnosti u sferi neizravnih poreza je zahtijevao uvođenje mehanizma koji će, na jednoj strani, biti dovoljno centraliziran da omogući jedinstveno sprovođenje politike neizravnih poreza, njihove raspodjele i implementaciju PDV-a, a koji će, na drugoj strani, omogućiti entitetima da zadrže ključnu ulogu u toj sferi. Pored ovoga, imajući u vidu da su neizravni porezi zbog niske razvijenosti BiH ekonomije glavni izvor prihoda a svih razina vlade u BiH, bilo je potrebno osigurati mehanizme za intervenciju entiteta kod donošenja politike i mjera kojima se utječe na razinu prikupljenih prihoda od neizravnih poreza. Taj utjecaj, slično provincijama u Kanadi, entiteti u BiH ostvaruju u okviru UO UNO preko entitetskih ministara financija i prava veta koji oni imaju u ključnim oblastima politike neizravnih poreza i njihove raspodjele.

Varijaciju modela izvršnog fiskalnog federalizma u BiH nalazimo i u ustroju Fiskalnog vijeća BiH. Postoji niz sličnosti između Upravnog odbora UNO i Fiskalnog vijeća. Strukturu Fiskalnog vijeća čine najviši vladini zvaničnici državne i entitetske razine, premijeri i ministri financija BiH i entiteta. Slično UO UNO, fokus Fiskalnog vijeća je vezan za definiranje ciljeva makroekonomske i fiskalne politike u BiH. Fiskalno vijeće utvrđuje globalne fiskalne ciljeve za BiH i ske okvire entiteta i Distrikta Brčko. Međutim, za razliku od UO UNO, bez čije suglasnosti zakoni iz sfere politike neizravnih poreza ne mogu biti razmatrani u Parlamentu BiH, kod odluka Fiskalnog vijeća

ta zakonska obaveznost poštivanja dogovorenih fiskalnih ciljeva i skih ciljeva od strane parlamenata BiH i entiteta ne postoji, nego su vlade dužne da osiguraju poštivanje dogovorenih fiskalnih ciljeva u svojim parlamentima. Stoga, model Fiskalnog vijeća u BiH predstavlja labaviji model izvršnog fiskalnog federalizma u odnosu na UO UNO.

4. Implikacije procesa pridruživanja EU

Izborom „europskog puta BiH“ i početkom primjene Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU politički fokus djelovanja UO UNO postaje još više naglašen. Logično je da Upravni odbor UNO, kao glavni kreator politike neizravnih poreza u BiH, preuzima obveze usklađivanja pravnog okvira iz sfere neizravnih poreza (carine, PDV, trošarine, službena suradnja) sa legislativom pravne stečevine EU (*Acquis*). Proces pridruživanja EU je dobra prilika da aktivnosti UO UNO u jednom dijelu konvergiraju sa suvremenim procesima u svijetu. Obveze iz poglavlja „Carinska unija“ i „Oporezivanje“ ne podrazumijevaju samo harmonizaciju porezne legislative, već i preuzimanje operativnih standarda funkcioniranja poreznih uprava u EU.

Člankom 98. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU (SSP) je propisano da će BiH i EU uspostaviti suradnju u oblasti oporezivanja. Pri uspostavi suradnje sa EU potrebno je implementirati prioritete *Acquis*-a u oblasti oporezivanja i suzbijanja štetne konkurencije u oporezivanju.

Suradnja BiH i EU uključuje sprovođenje mjera kojima će se:

- osigurati nastavak reforme fiskalnog sustava BiH,
- izvršiti restrukturiranje poreznih uprava,
- omogućiti razmjenu informacija s članicama EU,
- pokrenuti aktivnosti ka povećanju transparentnosti u radu poreznih uprava.

Navedenim mjerama i aktivnostima trebaju se postići sljedeći ciljevi:

- efikasnije ubiranje poreza,
- suzbijanje poreznih prijevара,
- povećanje efikasnosti borbe protiv korupcije.

S obzirom da su primjena suvremenih principa funkcioniranja poreznih uprava i osiguranje poštivanja temeljnih društvenih ciljeva u fokusu aktivnosti upravnih odbora poreznih uprava u svijetu može se zaključiti da će izvršavanje obveza iz SSP u segmentu oporezivanje olakšati i ubrzati unutarnju transformaciju i modernizaciju UO UNO i Upravnog odbora. Ujedno, taj proces će doprinijeti i konvergenciji modela UO UNO postojećim modelima upravnih odbora u svijetu u operativnoj sferi.

5. Zaključak

Komparativna analiza nadležnosti UO UNO i ostalih modela koji egzistiraju u svijetu pokazala je da je vrijeme da se u UO i UNO, nakon prvih godina uspostave novog sustava i uvođenja PDV-a, napravi zaokret u fokusu djelovanja. Pored izvršavanja pravnih obveza iz procesa pridruživanja EU težište aktivnosti UO i UNO u narednim godinama trebalo bi se prenijeti sa političke sfere na modernizaciju uprave i upravljačkih mehanizama, preuzimanje tehničkih, operativnih, profesionalnih i menadžerskih standarda koji su danas u fokusu djelovanja poreznih uprava razvijenih zemalja i njihovih odbora. To je nužno u cilju povećanja efikasnosti rada, financijske discipline, naplate i upravljanja javnim prihodima, osiguranja transparentnosti i jačanja odgovornosti poreznih uprava prema javnosti i obveznicima.

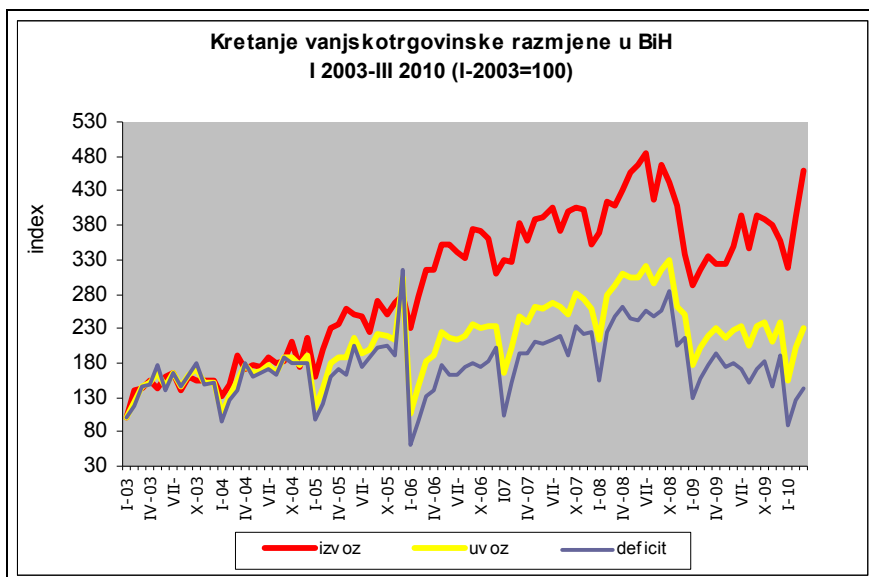
Pregled vanjskotrgovinske razmjene: siječanj – ožujak 2010

(pripremila: Mirela Kadić, pomoćnik za istraživački rad)

Analiza robne razmjene u razdoblju I-III 2010.g. predstavlja nastavak analiza objavljenih u biltenu Odjeljenja. Za potrebe analize kretanja uvoza, izvoza i trendove određenih grupa proizvoda za prvo tromjesečje 2010.g. kao uzorak smo uzeli isključivo prva tri mjeseca tekuće, kao i prethodnih nekoliko godina.

Grafikon 1. pokazuje trend kretanja izvoza, uvoza i deficita robne razmjene u razdoblju siječanj 2003-ožujak 2010. godine, gdje je siječanj 2003. predstavljen kao baza.

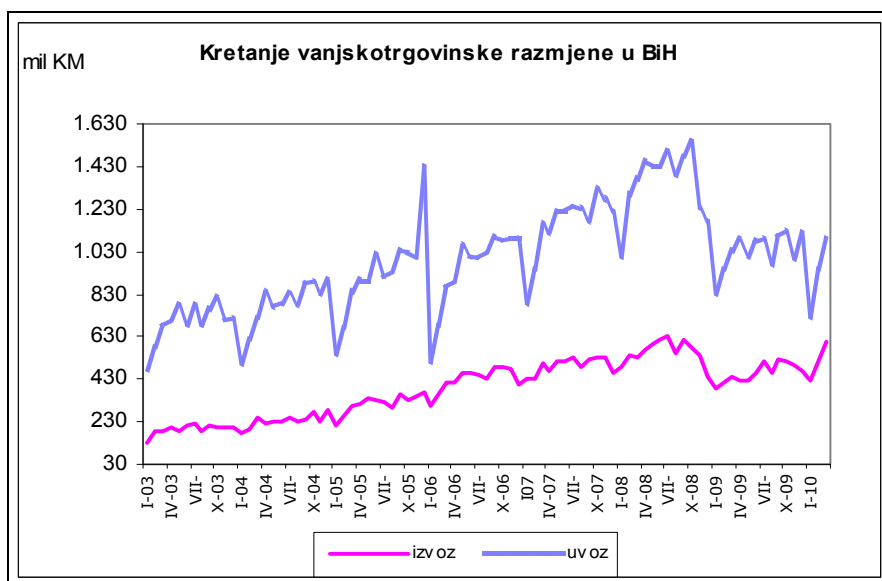
Primjećujemo da crvena kriva, odnosno kriva izvoza s godinama raste značajnije od uvoza. Rast izvoza nakratko je prekinut u posljednja dva tromjesečja 2008. godine zbog globalne ekonomske krize. Početak 2010. donosi oporavak izvoznog sektora BiH, a da li će on biti privremenog ili stvarnog karaktera ostaje da se vidi.

Grafikon 1

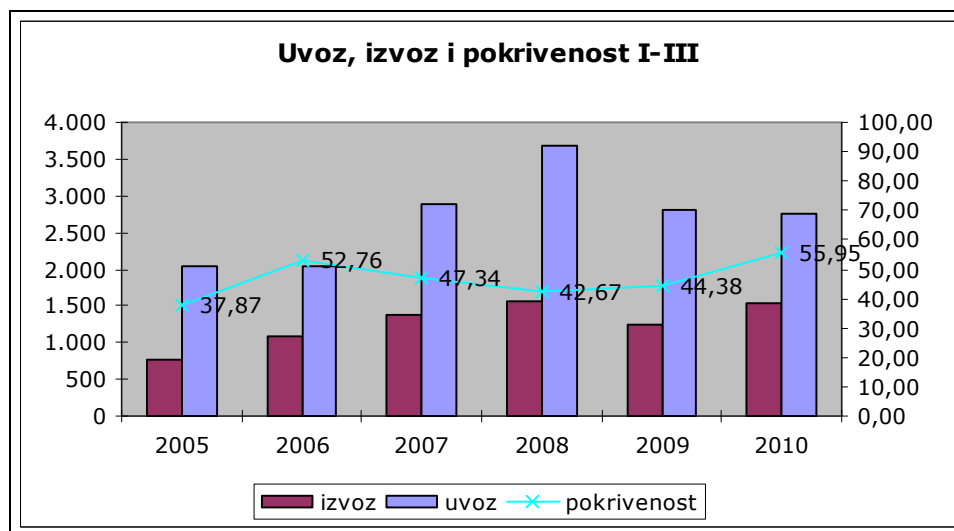
Grafikon 2 prikazuje kretanja istih pokazatelja i u istom razdoblju, ali ovaj put u apsolutnim iznosima. Primjećujemo obrnutu situaciju odnosno da je kriva izvoza daleko ispod vrijednosti uvoza za isto razdoblje. Razlog tome je vrlo loša početna baza izvoza u 2003. u odnosu na uvoz. Na grafikonu 2 također primjećujemo da su se krive izvoza i uvoza najviše približavale jedna drugoj u prvom tromjesečju 2006. i prvom tromjesečju 2010. godine, što je uzrokovalo i najveću pokrivenost uvoza izvozom.

Grafikon 2

Grafikon 3 pokazuje razinu uvoza, izvoza i postotak pokrivenosti uvoza u prva tri mjeseca tekuće i prethodnih pet godina. Primjećujemo da postotak pokrivenosti uvoza izvozom u pomenutim razdobljima ovisi skoro isključivo o razini uvoza, jer promjene unutar izvoza imaju mali značaj na ukupan obujam robne razmjene.

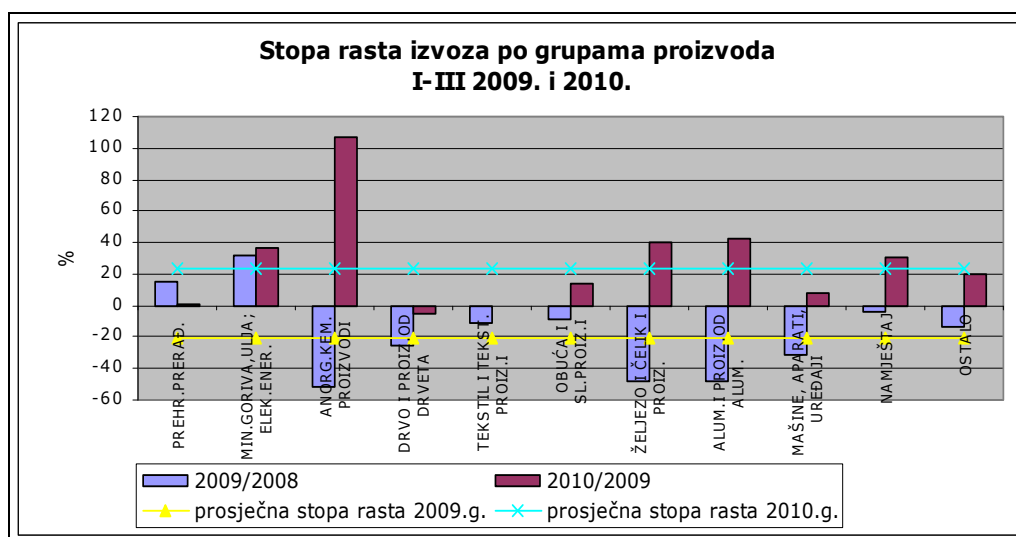
Grafikon 3

I-III	2006/2005	2007/2006	2008/2007	2009/2008	2010/2009
Izvoz	38,74%	26,62%	14,80%	-20,74%	23,91%
Uvoz	-0,34%	41,05%	27,40%	-23,80%	-1,73%
Obim	10,44%	36,07%	23,35%	-22,88%	6,14%
Deficit	-24,18%	57,14%	38,74%	-26,07%	-22,16%
Pokrivenost	39,32%	-10,27%	-9,86%	4,01%	26,07%

Tabela 1.

Izvoz

Najznačajniji rast izvoza u prva tri mjeseca 2010.u odnosu na isto razdoblje prethodne godine zabilježen je unutar grupe 'proizvodi kemijskih industrija' tačnije kod anorganskih kemijskih proizvoda (106,43%), a zatim unutar grupe 'bazni metali' i to najviše kod grupe 'aluminij' 42,27% i 'željezo i proizvodi od željeza' 40,62%. Ove tri grupe proizvoda zajedno sa grupom 'mineralna goriva, ulja, električna energija' čine 41,06% ukupnog izvoza BiH. Kao što vidimo na grafikonu 4, navedene tri grupe su u prva tri mjeseca prethodne godine ostvarile najveći pad izvoza, odnosno to su bile grupe proizvoda najpodložnije kretanjima na svjetskom tržištu, a samim tim i globalnoj krizi.

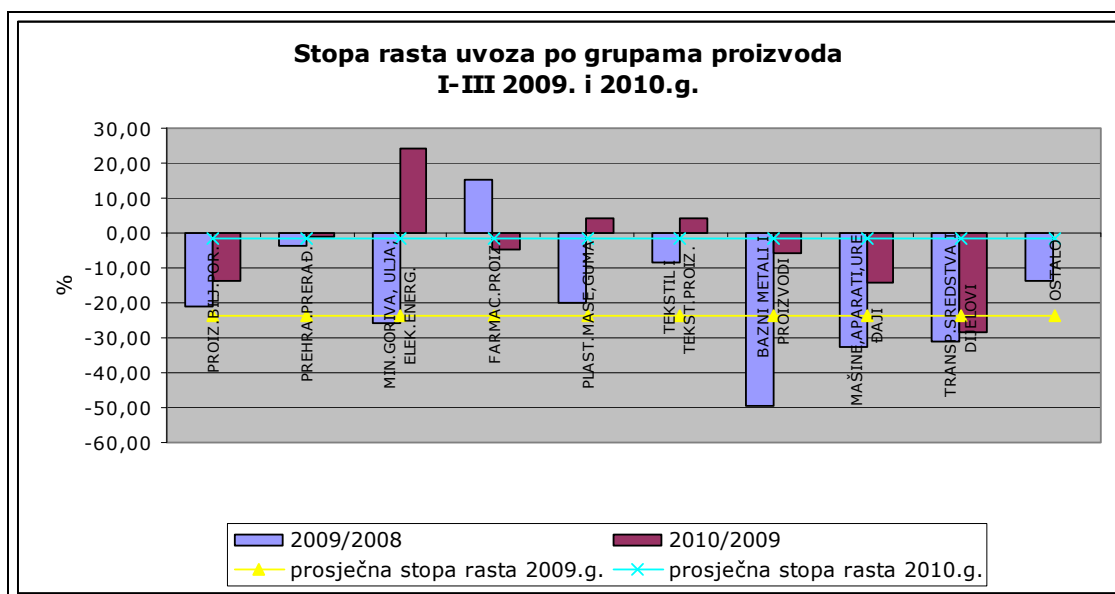

Grafikon 4

Uvoz

Rast uvoza u prvom tromjesečju 2010.u odnosu na isto razdoblje prethodne godine ostvaren je samo kod sljedećih grupa proizvoda: proizvodi mineralnog porijekla (24,47%), proizvodi kemijske industrije i srodnih industrija (2,46%), plastične mase, guma i kaučuk (4,18%), tekstil i tekstilni proizvodi (4,21%). Farmaceutski proizvodi koji su u prvom kvartalu prethodne godine ostvarili rast od 15,04%, u istom razdoblju ove godine su ostvarili pad vrijednosti uvoza od skoro 5%.

Zabrinjavajuća je slika uvoza kapitalnih dobara odnosno pad vrijednosti uvoza grupe 'strojevi, aparati i uređaji' i u 2010. (14,08%), ali i u 2009. (32,4%), kao i uvoz grupe 'transportna sredstva' (u 2009. 30,99%, a u 2010. 28,2%).

Dok izvoz prehrambenih grupa proizvoda i dalje bilježi blagi rast, vrijednost uvoza istih grupa opada. No, uporedimo li vrijednosti izvoza i uvoza ovih grupa proizvoda (tabela 2), primjećujemo da je pokrivenost daleko od prosječne za prvo tromjesečje (55,95%), a da ne govorimo o trgovinskom suficitu.

GRUPA PROIZVODA	POKRIVENOST	UDIO U OBUJMU RAZMJENE
ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA	28,74%	2,53%
PROIZVODI BILJNOG PORIJEKLA	17,79%	3,64%
MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA I BILJNOG PORIJEKLA	47,13%	0,73%
PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	17,81%	7,81%
UKUPAN OBUJAM RAZMJENE I-III 2010	55,95%	100,00%

Tabela 2.

Umjesto zaključka

U razdoblju siječanj-ožujak 2010.godine u odnosu na isto razdoblje prethodne godine zabilježena su sljedeća kretanja u robnoj razmjeni:

- **izvoz je porastao za 23,91%** u odnosu na isto razdoblje prošle godine
- **uvoz je opao za 1,73%**
- **deficit se smanjio za 22,16%**
- **pokrivenost se povećala i za prvi kvartal iznosi 55,95%**

Prvo tromjesečje 2010. ne nosi neke velike promjene niti iznenađenja. Rast izvoza je stihijski i samo odraz djelomičnog oporavka svjetskog tržišta baznih metala. Smanjenje deficita uzrokovano je primarno padom uvoza usljed slabljenja kupovne moći stanovništva. Čvrsta i jasna izvozna strategija u uslovima krize i 'nervoznog' tržišta primarnih sirovina pokazala se kao nužnost u vođenju vanjskotrgovinske politike.

Reforma javne uprave, pregled, efekti – I dio

(Autor: Aleksandar Eskić, makroekonomista u Odjeljenju)

UVOD

U okviru Programa "Forum za europske integracije- FEI", ACIPS-ov istraživački tim izradio je studiju pod naslovom "Quo vadis, upravo?" o procjeni ostvarenog napretka u sprovođenju reforme javne uprave u BiH. Studija je rađena tijekom posljednjeg kvartala 2009. i početkom 2010. godine da bi konačno bila predstavljena 25.02.2010. godine u ACIPS-ovim prostorijama⁹. Ovim putem vam predstavljamo glavne izvode te studije, dok kompletnu studiju možete pogledati na ACIPS-ovoj internet stranici.

Ishodište istraživanja predstavljao je u tom momentu posljednji u nizu kvartalnih izvještaja o napretku realizacije Akcijskog plana 1 Strategije reforme javne uprave u BiH izrađenom od strane Ureda koordinatora za reformu javne uprave. Ono što je bila "tema za razmišljanje" je činjenica da je ovaj izvještaj pokazivao stupanj realizacije Akcijskog plana 1 od svega 37,69% iako je bilo predviđeno da on bude implementiran u potpunosti do tada kako bi se pristupilo izradi Akcijskog plana 2. Radi potpune objektivizacije istraživanja i iznošenja stavova i prijedloga zasnovanog na činjenicama (*evidence-based*) bilo je potrebno analizirati sve do tada objavljene izvještaje o napretku realizacije Akcijskog plana 1, sam dokument Strategije reforme javne uprave, kao i Akcioni plan 1, ugovorne odnose BiH sa Europskom unijom, izvještaje svih relevantnih domaćih i stranih organizacija koji su u fokusu imali reformu javne uprave u BiH i koje su na bilo koji način povezani sa ovom temom, kao i obaviti intervju sa svim dostupnim referentnim osobama koje su uključene u ovu aktivnost. Dodatno, u fokusu ovog istraživanja ravnopravno su sudjelovale i aktivnosti koje se odnose na Fond za reformu javne uprave; Fond osnovan od strane donatora sa ciljem financijske potpore realizaciji usuglašenih reformskih mjera. Istraživanjem se nastojala **utvrditi raspoloživost tri ključna faktora potrebna za uspješnu implementaciju Strategije reforme javne uprave; politička volja, znanje i novac, kao i način njihove uporabe**. Svakako, na koncu su dane preporuke kako bi se unaprijedilo postojeće stanje i ubrzao proces reforme. U ovom članku ćemo se posebno fokusirati na dva faktora, a to su znanje i novac.

OCJENA POSTOJEĆEG STANJA JAVNE UPRAVE

U uvodu su pomenuti međunarodni, ali i domaći izvještaji, koji ne govore u prilog tome da se u Bosni i Hercegovini dobro upravlja društvenim, odnosno javnim poslovima. Nameće se neizbježan zaključak: razvitak Bosne i Hercegovine i njen napredak u društvu suvremenih demokratskih država, čemu težimo, zahtijeva racionalno i odgovorno upravljanje, a samim tim i reformu javne uprave kao ključnog faktora javnog upravljanja.

Primjera radi, javna uprava je predmetom svih godišnjih izvještaja Europske komisije koja procjenjuje napredak Bosne i Hercegovine. U Izvještaju o napretku Bosne i Hercegovine iz 2008. godine, pored cijelog niza pozitivnih pomaka, ipak je konstatirano da su „upravne strukture [su] i dalje glomazne, a u nekim slučajevima rascjepkane i sklone dupliciranju i nejasnoj podjeli nadležnosti kako između institucija na istoj razini tako i vertikalno između različitih razina vlasti“¹⁰. U istom Izvještaju se dalje navodi kako je „državnoj službi [je] potrebna profesionalizacija, transparentne i efikasne procedure zapošljavanja i suvremen način napredovanja u službi. Nužno je poduzimati održive napore kako bi se spriječilo političko uplitanje i ograničila uloga koju ima etnički identitet i stranačka pripadnost u javnoj upravi. Uprava bi imala koristiti od modernizacije procedura i procesa, kao i od suradnje sa drugim dijelovima zemlje.“¹¹ Krajnje je zabrinjavajuće

⁹ Autor članka je sudjelovao u ovom istraživanju u segmentu analize financijskog aspekta procesa reforme javne uprave.

¹⁰ Europska Komisija, „Izvještaj o napretku Bosne i Hercegovine u 2008. godini“. Dostupno na http://www.dei.gov.ba/bih_i_eu/najvazniji_dokumenti/dokumenti_eu/?id=2459.

¹¹ Ibid.

da se ocjene iz 2008. godine u gotovo istovjetnim formulacijama pojavljuju i u Izvještaju o napretku u 2009. godini. U Izvještaju se navodi sljedeće:

„Međutim, upravne strukture Bosne i Hercegovine su i dalje glomazne, a u nekim slučajevima rascjepkane i sklone dupliciranju i nejasnoj podjeli nadležnosti kako između institucija na istoj razini tako i vertikalno između različitih razina vlasti.... Sveukupno gledano, bilo je određenog napretka u području javne uprave u pogledu koordinacije i kapaciteta. Međutim, neophodno je intenzivirati reformske napore. Složena i preglomazna institucionalna struktura zemlje i dalje otežava efikasnost. Potrebna su znatna dalja nastojanja ka stvaranju efikasne, profesionalne, stabilne, odgovorne i transparentne državne službe na svim razinama vlasti.“¹²

Poredeći konstatacije iz 2008. i 2009. godine može se pretpostaviti da je sugeriranje određenog napretka vjerovatno pokušaj ohrabriranja vlasti da istraju u reformi koja baš i ne napreduje i ništa više od toga.

Uz ovaj opći, tu je i cijeli niz specifičnih faktora, koji zahtjevaju kontinuirane reformske aktivnosti u oblasti javne uprave. Naravno, neizbježno je spomenuti globalizaciju. Najšire shvaćeni, **globalizacijski procesi**, prvenstveno zahvaljujući **tehnološkim inovacijama**, ubrzavaju vrijeme i smanjuju prostor, proširuju spektar mogućnosti, ali i donose brojne nove izazove i opasnosti. Niti jedna javna uprava, a naročito uprava malih i siromašnih država, ne može sebi dopustiti luksuz nerazumijevanja globalizacije i ignoriranja tehnološkog napretka. Državni službenici koji ne vladaju stranim jezicima i ne koriste suvremene informacijske i komunikacijske aplikacije najeklatantniji su primjer onih javnih uprava koje gube bitku sa napretkom. Na žalost, čini se da bosanskohercegovačka javna uprava spada upravo u tu skupinu. Ilustracije radi, prema izvještajima agencija za državnu službu na različitim upravnim razinama učenje stranih jezika i obuka u radu na računaru i dalje su najtraženiji vidovi obuke potrebni našoj administraciji. Ovo se dešava uprkos činjenici da je primanje u radni odnos u javnoj upravi uvjetovano poznavanjem stranog, najčešće engleskog jezika, i informatičkom pismenošću. Naravno, postavlja se i pitanje u kojoj mjeri su tečajevi učenja stranih jezika u stanju osposobiti državne službenike za njihovo aktivno korištenje.

Sve političke snage u Bosni i Hercegovini nebrojeno su puta istakle svoju spremnost da državu vode **ka punopravnom članstvu u Europskoj uniji**. Ovaj ključni društveni prioritet jeste i biće određen nepobitnom činjenicom da Bosna i Hercegovina više treba Europsku uniju nego Europska unija Bosnu i Hercegovinu. Stoga će Bosni i Hercegovini, nedvojbeno, biti potreban upravni aparat sposoban da zaista implementira pravnu stečevinu EU - *acquis communautaire* - te ispuni kriterije iz Kopenhagena¹³. Ovaj zahtjev je dodatno naglašen potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), čime je Bosna i Hercegovina stupila u svoj prvi ugovorni odnos sa Europskom unijom. **Član 8. SSP-a jasno dovodi u vezu proces pridruživanja i upravne, tj. administrativne reforme u Bosni i Hercegovini.**

ČLANAK 8.

Pridruživanje će se provoditi postupno i bit će u potpunosti ostvareno u prijelaznom razdoblju od najviše šest godina. Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje, koje je osnovano u skladu s člankom 115, redovito će provjeravati, u pravilu jednom godišnje, način na koji Bosna i Hercegovina sprovodi ovaj sporazum te usvaja i sprovodi zakonodavne, administrativne, institucionalne i ekonomske reforme. Ova provjera vršit će se u duhu preambule te u skladu s općim načelima ovog sporazuma. Ona će na odgovarajući način uzimati u obzir prioritete utvrđene Europskim partnerstvom relevantne za ovaj sporazum i biti usklađena s mehanizmima utvrđenim Procesom stabilizacije i pridruživanja, naročito sa Izvještajem o napretku u Procesu stabilizacije i pridruživanja.

Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje će, na osnovu ove provjere, davati preporuke i može donositi odluke. Ako se provjerom uoče određene teškoće, one se mogu uputiti mehanizmima za rješavanje sporova uspostavljenim ovim sporazumom.

¹² Evropska Komisija, „Izvještaj o napretku Bosne i Hercegovine u 2009. godini“. Dostupno na http://www.dei.gov.ba/bih_i_eu/najvazniji_dokumenti/dokumenti_eu/?id=3783

¹³ Zahtjevi za članstvo u EU koje je usvojilo Vijeće EU.

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba
Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Puno pridruživanje ostvarivat će se postupno. Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje će, najkasnije treće godine od stupanja na snagu ovog sporazuma, obaviti temeljitu provjeru njegove primjene. Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje će, na osnovu ove provjere, procijeniti napredak koji je postigla Bosna i Hercegovina, te može donijeti odluke kojima će se rukovoditi u narednim fazama pridruživanja. Navedena provjera neće se primjenjivati na slobodno kretanje robe, za što je predviđen poseban raspored u Glavi IV.¹⁴

I regionalni kontekst nameće reformu javne uprave u Bosni i Hercegovini kao jedan od ključnih društvenih prioriteta. Proces liberalizacije viznog režima za zemlje Zapadnog Balkana može poslužiti kao odlična ilustracija. Naime, kada je polovicom prošle godine Europska komisija donijela odluku o liberalizaciji viznog režima za Srbiju, Crnu Goru i Makedoniju bio je to samo još jedan u nizu signala da **Bosna i Hercegovina zaostaje za zemljama regije**. Ovaj zaključak dobija daljnju potvrdu uvidom u brojne indekse koji se bave procjenama država i njihovih kapaciteta u pojedinim oblastima. Primjera radi, Bosna i Hercegovina je na 75 mjestu Indeksa humanog razvoja i najlošije je rangirana zemlja Zapadnog Balkana.¹⁵ S druge strane, na listi indeksa na kojem je najbolje biti zadnji, a radi se o „Failed States Index“, Bosna i Hercegovina se nalazi ispred svih ostalih država Zapadnog Balkana, na 63 poziciji, u društvu država koje čine kategoriju „U opasnosti“ (In danger).¹⁶ U okviru Indeksa percepcije korupcije za 2009. godinu¹⁷ Bosna i Hercegovina je opet najlošija (99 pozicija) u odnosu na susjedne zemlje.¹⁸ Takođe, od svih zemalja u regiji, Bosna i Hercegovina je najgore prošla u indeksu „Doing Business 2009“ koji procjenjuje lakoću poslovanja u 183 zemlje svijeta.¹⁹

IMAMO LI ZNANJA?

U istraživanju koje je za cilj imalo procjenu kapaciteta za obrazovanje i obuku u oblasti javne uprave navodi se da „Bosna i Hercegovina nema potpuno operativan sustav obrazovanja i obuke u oblasti javne uprave“²⁰. Kao ključni problemi navode se:

- Neadekvatan i slabo implementiran zakonski okvir
- Slab institucionalni okvir
- Nedostatak ljudskih resursa
- Nedostatak skih fondova
- Nedostatak akademskih programa u oblasti javne uprave
- Ovisnost o međunarodnoj pomoći²¹

Budući da je opterećen ovim suštinskim problemima, ne može se pretpostaviti da je sustav obrazovanja i obuke u oblasti javne uprave u stanju da identificira i osigura upravna znanja i vještine koje su naročito potrebne u kontekstu reforme javne uprave. S druge strane, niti sustav visokog obrazovanja, i sam opterećen reformskim zahvatima i nedostatkom kapaciteta, niti međunarodna donatorska pomoć, još uvijek nedovoljno koordinirana i specijalizirana, ne mogu otkloniti ove slabosti. Postoje dva osnovna načina da se prevaziđe postojeće stanje; razvoj domaćih kapaciteta i `uvoz` znanja.

¹⁴ Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Dostupno na

http://www.dei.gov.ba/bih_i_eu/ssp/doc/Default.aspx?id=743&template_id=14&pageIndex=1.

¹⁵ Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP). Dostupno na <http://hdr.undp.org/en/statistics/>.

¹⁶ The Failed States Index 2009. Dostupno na

http://www.foreignpolicy.com/articles/2009/06/22/2009_failed_states_index_interactive_map_and_rankings.

¹⁷ Indeks percepcije korupcije rangira države od one sa najmanjim stupnjem korupcije do zemalja u kojima je korupcija najprisutnija, na osnovu ocjene za svaku pojedinačno (kreću se u rasponu od 10 – bez korupcije, do 1 – apsolutno korumpirana zemlja), a na osnovu relevantnih istraživanja od kojih se Indeks sastoji.

¹⁸ Indeks percepcije korupcije 2009.

http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2009/cpi_2009_table.

¹⁹ The World Bank Group. Dostupno na <http://www.doingbusiness.org/EconomyRankings/>.

²⁰ Živanović, Miroslav. Reforma javne uprave u Bosni i Hercegovini...

²¹ Ibid.

Jedan od postavljenih zadataka pred agencije za državnu službu/upravu je da dijelom popune ovu prazninu i isporuče upotrebljiva znanja uposlenima u državnoj službi. Analizirajući dosadašnju praksu ovih agencija dolazimo do zaključka da je primarni fokus obuke bio na usvajanju informatičkih vještina, engleskog jezika kao i mnogobrojnim obukama koje su se ticale tzv. „mekih,, vještina. **Ono što je do sada izostalo su upravo obuke sa ciljem sticanja specijalističkih znanja i vještina koje bi utjecale na samu tehnologiju rada uprave i izmjene postojeće prakse koju smo odlučni mijenjati.**

Međutim, čak i kada se radi o obrazovnim prioritetima u upravi, poput engleskog jezika, evidentno je **odsustvo strateškog pristupa u planiranju potreba za određenim vještinama i njihovog adekvatnog pozicioniranja.**

Isto tako, ne možemo a da se ne zapitamo koliko je potrebno zapravo ulagati u ljudske resurse koji se nalaze unutar sustava javne uprave. Zadatak svih agencija za državnu službu/upravu je da osiguraju određenu razinu znanja i vještina prvenstveno državnih službenika koji ulaze u javnu upravu koji, uz određenu nadogradnju, budu sposobni da obavljaju poslove iz svog djelokruga rada. Ukoliko taj prvi „filter,, zakaže, dolazimo do toga da je potrebno mnogo ulaganja kako bi se nadomjestili nedostaci koji se ne bi trebali ni javljati. To dovodi do izostanka izlaznih rezultata zadovoljavajućeg kvaliteta u dužem vremenskom razdoblju od potrebnog (ili dozvoljenog ako uzmemo u obzir postojeće stanje naše zemlje i očekivanja međunarodne zajednice, ali i građana). Ako tome dodamo i činjenicu velike fluktuacije državnih službenika, posebno na rukovodećim mjestima, **imamo situaciju kroničnog nedostatka potrebnih znanja i vještina koje bi sistematski i kontinuirano doprinosile unaprjeđenju sustava rada javne uprave, povećanom stupnju integriranosti naše zemlje kao i sposobnosti usvajanja i sprovođenja osnovnih propisa EU (Acquis Communautaire)** što predstavlja glavni uvjet članstva u EU.

Pored faktora znanja i adekvatnog obrazovanja, istraživanje uključuje i finansijski aspekt, u smislu dostatnosti i načina trošenja raspoloživih finansijskih sredstava potrebnih za sprovođenje reforme javne uprave. O ovom faktoru, kao i o preporukama istraživanja sa ciljem unaprijeđenja postojećeg stanja javne uprave, pišaćemo u narednom broju biltena.

Konsolidirani izvještaji

(pripremile: Aleksandra Regoje i Mirela Kadić)

Tabela 1. (Preliminarni konsolidovani izvještaj: BiH, entiteti, JR)

1. Preliminarni konsolidovani izvještaj uključuje:

- prihode od neizravnih poreza koje prikuplja Uprava za neizravno oporezivanje na Jedinstveni račun,
- transfere sa Jedinstvenog računa UNO za servisiranje vanjskog duga,
- transfere sa Jedinstvenog računa UNO za financiranje Brčko Distrikta, županija, općina i Direkcija za puteve,
- prihode i rashode proračuna institucija Bosne i Hercegovine,
- prihode i rashode proračuna Federacije BiH,
- prihode i rashode proračuna Republike Srpske.

Tabela 2. (Preliminarni konsolidirani izvještaj za BiH)

1. Konsolidirani izvještaj uključuje:

- Prihode i rashode proračuna BiH
- Prihode i rashode proračuna FBiH, županija, općina i fondova u FBiH
- Prihode i rashode proračuna RS, općina i fondova u RS
- Prihode i rashode proračuna BD i fondova u BD

Nedostajući podaci su procijenjeni.

Tabela 3. (Konsolidirani izvještaji: županije)

1. Konsolidirani izvještaj uključuje:

- Prihode i rashode proračuna županija
- Prihode i rashode proračuna pripadajućih općina

2. Neto financiranje obuhvata razliku primljenih zajmova i njihove otplate.

Preliminarni izvještaj: BiH, entiteti i JR, I-IV 2010.g.

	I	II	III	IV	Ukupno
Prihodi	397,27	376,69	432,13	529,49	1735,57
Porezni prihodi	366,66	344,70	391,22	439,49	1542,07
Neizravni porezi	349,58	325,06	351,17	371,14	1396,95
PDV	203,17	206,85	223,46	224,63	858,11
PDV na uvoze	104,71	150,93	175,26	182,13	613,02
PDV obaveza prema PDV prijavama	145,92	114,51	97,28	102,32	460,02
PDV prema automatskom razrezu od stane UIO	0,02	0,00	0,00	0,00	0,03
PDV jednokratne uplate	0,24	0,20	0,04	0,04	0,52
Ostalo	2,11	2,38	1,88	2,45	8,83
Povrat PDV	-49,83	-61,17	-51,00	-62,31	-224,31
Carine	16,60	22,16	26,57	24,83	90,16
Porez na promet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
Trošarina	106,54	76,03	77,99	94,55	355,11
uvozni pr.	65,23	52,46	54,87	61,64	234,20
u zemlji	41,31	23,57	23,13	32,90	120,91
Putarina	22,98	19,17	22,29	25,64	90,07
Ostalo	1,06	1,19	1,75	1,43	5,43
Ostali povrati	-0,77	-0,35	-0,88	0,06	-1,94
Izravni porezi	17,08	19,64	40,05	68,35	145,12
Prihodi od poreza na dobit	9,35	10,81	29,17	57,57	106,91
Prihodi od poreza na dohodak	7,10	8,10	9,89	9,80	34,89
Ostali izravni porezi	0,63	0,73	0,99	0,98	3,32
Doprinosi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Neporezni prihodi	28,47	30,06	39,89	89,84	188,26
Grantovi	2,14	1,93	1,01	0,16	5,24
Rashodi na obračunskoj osnovi	443,85	360,87	522,55	472,11	1799,37
Bruto plaće i naknade troškova zaposlenih	106,66	109,02	120,73	118,22	454,64
Izdaci za materijal i usluge	11,03	15,25	29,02	21,78	77,09
Subvencije i transferi	102,08	93,61	178,51	147,15	521,35
Kamate (domaće i strane)	2,47	3,67	11,73	5,16	23,03
Ostala tekuća potrošnja	4,60	10,71	9,75	9,62	34,68
Kapitalni izdaci	12,15	12,27	17,32	5,14	46,88
Ostali izdaci	58,29	7,40	-27,16	9,99	48,52
Transferi sa JR	146,77	109,33	185,74	155,60	597,44
od čega: FBiH / županije, općine, Direkcija za ceste	104,84	77,11	150,31	120,50	452,77
od čega: RS / gradovi, općine, JP "Putevi RS"	31,11	22,93	25,42	23,77	103,23
od čega: Brčko	10,81	9,30	10,00	11,34	41,45
Primljene otplate datih zajmova (neto) i kapitalni dobiti	-0,20	-0,40	-3,10	-0,56	-4,26
Sveukupni bilans	-46,58	15,82	-90,42	57,38	-63,80
Financiranje	46,58	-15,82	90,42	-57,38	63,80

Tabela 1.

Preliminarni konsolidirani izvještaj za BiH, I-III 2010.g.

	Q1
Prihodi	2.318,6
Porezni prihodi	1.185,3
Neizravni porezi	985,3
Izravni porezi	200,0
Prihodi od poreza na dobit	73,0
Prihodi od poreza na dohodak	90,2
Ostali izravni porezi	36,8
Doprinosi	842,9
Neporezni prihodi	243,0
Grantovi	39,1
Ostali prihodi	8,3
Rashodi	2.544,6
Bruto plaće i naknade	729,6
Izdaci za materijal i usluge	520,5
Subvencije i transferi	1.103,6
Kamate (domace i strane)	23,0
Ostala tekuća potrošnja	37,4
Kapitalni izdaci	76,0
Ostali izdaci	58,3
Primljene otplate datih zajmova (neto) i kapitalni dobiti	-4,0
Sveukupni bilans	-226,0
Financiranje	226,0

Tabela 2.

Zapadnohercegovačka županija, I-III 2010.g.

	I	II	III	Q1	I-III 2010	I-III 2009
1 Prihodi (11+12+13+14)	6.131.904	5.736.966	7.932.717	19.801.587	19.801.587	21.430.945
11 Prihodi od poreza	5.219.291	4.654.636	6.430.852	16.304.779	16.304.779	16.895.780
Porezi na dohodak i dobit	928.665	871.005	2.166.438	3.966.108	3.966.108	4.757.902
Porez na imovinu	176.681	225.885	191.383	593.950	593.950	891.652
Neizravni porezi	4.002.605	3.432.952	3.611.984	11.047.542	11.047.542	10.853.424
Ostali porezi	111.340	124.793	461.046	697.180	697.180	392.802
12 Neporezni prihodi	882.840	1.064.335	1.445.802	3.392.977	3.392.977	4.285.854
13 Grantovi	29.773	17.995	30.152	77.919	77.919	230.019
14 Ostali prihodi	0	0	25.912	25.912	25.912	19.292
2 Rashodi (21+22)	6.238.830	8.672.309	8.475.701	23.386.840	23.386.840	25.082.708
21 Tekući izdaci	6.238.830	8.672.309	8.475.701	23.386.840	23.386.840	25.002.708
Bruto plaće i naknade	4.084.986	3.962.237	4.139.395	12.186.618	12.186.618	12.242.067
Izdaci za materijal i usluge	921.914	858.308	967.591	2.747.812	2.747.812	3.280.765
Grantovi	974.394	3.576.546	3.036.123	7.587.063	7.587.063	8.617.001
Izdaci za kamate i ostale naknade	55.094	56.811	58.058	169.962	169.962	112.915
Doznake nižim potrošačkim jedinicama	202.443	218.407	274.534	695.384	695.384	749.960
22 Neto pozajmljivanje*	0	0	0	0	0	80.000
3 Neto nabavka nefinancijskih sredstava	31.008	192.662	400.947	624.617	624.617	951.099
4 Vladin suficit/deficit (1-2-3)	-137.935	-3.128.004	-943.931	-4.209.870	-4.209.870	-4.602.862
5 Neto financiranje**	-97.136	-151.738	3.526.078	3.277.203	3.277.203	-1.157.213

Tabela 3.